

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
Straffrättsenheten
103 33 Stockholm

Utkast till lagrådsremiss: Slopad straffrabatt för unga myndiga vid allvarlig brottslighet

(SOU 2018:85)

Remiss/Utkast: Ju2020/02657/L5

Förvaltningsrätten i Falun har följande synpunkter på utkastet.

1. Inledning.

Betänkandet var förhållandevis spretigt och inte i alla delar välgrundat. Ingen skugga faller på utredaren, som var bunden av ovanligt detaljerade direktiv. Den fortsatta beredningen har dock medfört att det huvudsakliga syftet med reformen kunnat uppnås utan att åstadkomma skada. Att helt fränkänna åldersgruppen 18–20 år straffrättslig särbehandling skulle strida mot vår egen fleråriga rättsutveckling präglad av erfarenhet och eftertanke, mot hur det ser ut internationellt samt inte minst mot vad som inom vetenskapen idag är känt om denna grupp, exempelvis beträffande hjärnans utveckling.

Med nedan redovisade synpunkter (särskilt p3) ansluter sig förvaltningsrätten i övrigt till förslagen i utkastet.

2. 5.1 Slopad ungdomsreduktion vid straffmätningen för allvarliga brott.

Genom att rikta in sig på brott med lägst ett år i straffskalan uppnås syftet med reformen, att komma åt förslagna gärningsmän, som rimligen inte stämmer in på de tankar som föranledde en försiktigare straffmätning. Med denna tydliga och obligatoriska utformning säkerställs att syftet med lagändringen uppnås i domstolarna. Ändringsförslaget tillfredsställer även intresset av likhet inför lagen. Det s.k. signalvärdet ska inte underskattas, eftersom lagtexten är så tydlig. Samtidigt kvarstår möjligheten att beakta det ungdomliga oförståndet vid exempelvis en första gångsstöld med relativt högt straffvärde. Mycket elegant lösning.

3. 5.3 Ingen särbehandling vid påföljdsvalet

Beträffande påföljdsvalet, 30 kap. 5 § brottsbalken vill förvaltningsrätten upprepa sin kritik från remissvaret: ”När det härefter gäller påföljdsvalet, 30 kap. 5 § brottsbalken, så bör tröskeeffekten finnas kvar. Är det fråga om så allvarliga brott som åsyftas i direktiven, så är kravet på särskilda skäl med råge uppfyllt. Skäl saknas sålunda att ändra 30 kap. 5 § brottsbalken.”

Det fanns säkerligen en lockelse, från systematisk utgångspunkt, att helt utmönstra gruppen 18-20 år ur det straffrättsliga systemet, något som lyste igenom när till och med borttagandet av rättegångsbestämmelserna i lagen (1964:167) om unga lagöverträdare föreslogs. Nu blev det inte så.

Tröskeln ”särskilda skäl” i 30 kap. 5 § andra stycket brottsbalken står alltså i praktiken inte i motsättning till det föreslagna undantaget i 29 kap. 7 § tredje stycket brottsbalken av skäl som anges ovan.

Skäl saknas alltså att ta bort nämnda tröskel. För det första gäller motiven för 29 kap. 7 § första stycket brottsbalken, där särreglering vid straffmätning möjliggörs, även för påföljdsvalet. Vidare haltar systematiken när ungdom beaktas vid straffmätning men inte vid påföljdsval. Slutligen är upptrappningen (synnerliga skäl, särskilda skäl, inga skäl) tilltalande från logisk synpunkt.

30 kap. 5 § brottsbalken kan därför kvarstå intakt.

4. 7. Särbehandlingen av unga myndiga lagöverträdare i rättegången slopas inte.

Med tillfredsställelse konstateras att särbehandlingen av unga myndiga lagöverträdare i rättegången inte avskaffades.

Falun den 5 augusti 2020

Lenart Furufors
lagman